

ارزیابی رضایت‌مندی زنان از وضعیت امنیت و عوامل محیطی موثر

بر آن در پارک‌های شهر ایلام^۱

مسعود صفائی پور^۲ و فاطمه پیری^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۲/۱۷

چکیده

زمینه و هدف: یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم در فضاهای عمومی، ترس یا احساس ناامنی است. در این میان زنان بیشتر از مردان از وجود چنین تهدیداتی آسیب می‌بینند. این پژوهش، رضایت‌مندی زنان از وضعیت امنیت و عوامل محیطی موثر بر آن را در پارک‌های شهر ایلام مورد ارزیابی قرار داده است. **روش:** این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا، پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش را زنان ۱۵ سال به بالا در شهر ایلام تشکیل دادند که بر اساس جدول کرجسی و مورگان، ۳۸۴ نفر مورد پرسش قرار گرفتند. داده‌ها با کمک پرسشنامه‌های روا و پایا (آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰)، جمع‌آوری و با کمک آزمون‌های تی و رگرسیون تحلیل شدند.

یافته‌ها و نتایج: پژوهش نشان داد که در مجموع رضایت زنان از وضعیت امنیت پارک‌های شهر ایلام پایین است اما به‌طور نسبی، از «وضعیت امنیت در روز» و «وضعیت استقرار نیروهای انتظامی» رضایت بیشتری داشته‌اند. در مورد عوامل محیطی اثرگذار بر احساس امنیت زنان نیز، بیشترین میزان رضایت زنان، به «موقعیت جغرافیایی پارک‌ها» و کمترین میزان رضایت آن‌ها به «خدمات حمل و نقل عمومی» و «قابل رؤیت بودن تابلوهای راهنما» مربوط می‌شد. بنابراین توجه به عوامل محیطی و کالبدی امنیت، می‌تواند به مشارکت بیشتر زنان در اجتماع کمک کند.

واژه‌های کلیدی: رضایت‌مندی، زنان، امنیت، عوامل محیطی، پارک، ایلام.

۱. مقاله حاضر مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد فاطمه پیری با عنوان «بررسی احساس امنیت زنان در پارک‌های شهری با تأکید بر شاخص‌های محیطی (کالبدی) و اجتماعی (نمونه موردی: شهر ایلام)» است که در دانشگاه شهید چمران اهواز و به راهنمایی دکتر مسعود صفائی پور انجام شده است.

۲. استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران: safae_m@scu.ac.ir

۳. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران (نویسنده مسئول):

fatemepiri607@yahoo.com

مقدمه

نامنی مکان‌ها و فضاهای عمومی به مختل شدن نشاط و سلامتی در زندگی روزه مره دامن می‌زند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌کند (علی‌زاده، ۲۰۰۷: ۴۱۵). به همین دلیل در فرآیند برنامه‌ریزی شهری برای شهر سالم، یکی از مهم‌ترین اهداف، کاهش جرایم در محیط‌های شهری به ویژه در مکان‌های عمومی مثل پارک‌ها است (پتیت، ۲۰۰۴: ۲۸۹). احساس امنیت، موجب اعتماد به نفس شهروندان شده و در نتیجه شهروندان، به مثابه سرمایه انسانی، قادر خواهند بود در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نقش بایسته‌ای ایفا نمایند و بر عکس، احساس عدم امنیت، موجب انهدام سرمایه انسانی و اجتماعی شده و منجر به ظهور و بروز ناهنجاری‌ها و آشفتگی‌های اجتماعی می‌شود (ابراهیم زاده، یاری و فراهانی، ۱۳۹۲: ۱۳). از این رو ارتقای احساس امنیت از مهم‌ترین موضوعاتی است که باید مورد توجه همه افراد جامعه و مسئولان قرار گیرد.

عوامل زیادی بر احساس امنیت تاثیر گذارند، اما برخی از این عوامل نقش بیشتری دارند؛ جنسیت از جمله متغیرهایی است که در ادراک از امنیت و میزان استفاده افراد از فضای شهری تأثیر دارد (ضرابی، اشرفی و زنگنه، ۱۳۹۱: ۱۵۰). زنان به دلیل آسیب پذیری بیشتر، ادراک متفاوتی از امنیت دارند و مؤلفه‌های گوناگونی بر رضایتمندی آنان تأثیرگذار است.

یکی از فضاهایی که نقش امنیت در آن بسیار مهم است، فضاهای عمومی مانند پارک‌ها و فضاهای سبز در شهرها هستند؛ این فضاها دارای شاخصه‌هایی هستند که امنیت و احساس امنیت را برای استفاده کنندگان مهیا می‌نمایند (هیلبرن، ۲۰۰۹: ۱). کیفیت شبکه معابر، مبلمان شهری، بسته و باز بودن محیط و فشردگی بافت از جمله شاخص‌های کالبدی مؤثر بر امنیت فضاهای عمومی می‌باشند (تیبالدز، ۱۳۹۱: ۵۴). از طرفی، با توجه به حاکمیت ساختار مردسالارانه در جامعه ایران، دسترسی زنان به فضاهای عمومی و امکانات و خدمات آن محدود است و توجه به حضور فعال زنان در دامنه فعالیت‌های روزانه، زمینه‌ای را می‌طلبد تا به راحتی بتوانند به فعالیت‌های روزانه خود بپردازند (مولر، ۲۰۰۳: ۲۸۲). هدف این پژوهش بررسی رضایت‌مندی زنان از وضعیت امنیت و عوامل محیطی موثر بر آن در شهر ایلام است و سوالات تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

- رضایت‌مندی زنان از وضعیت امنیت در پارک‌های ایلام چگونه است؟

- رضایت‌مندی زنان از شاخص‌های محیطی دسترسی، تأسیسات و تجهیزات عمومی (امکانات) پارک‌های ایلام چگونه است؟
- آیا احساس امنیت زنان در پارک‌ها بر میزان تمایل آن‌ها برای حضور دوباره در پارک‌ها تأثیر گذار است؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق:

امنیت زنان در فضاهای شهری: عده‌ای از صاحب نظران شهرسازی اعتقاد دارند رویکردهای مسلط و قوانین شهری باعث ایجاد تبعیض‌های گوناگون اجتماعی، اقتصادی، سنی و جنسیتی میان شهروندان می‌شود. برای مثال قوانین و مقررات منطقه‌بندی و کاربری زمین، شهر را به مناطق مختلف تجاری، مسکونی و غیره تقسیم می‌کند و بر اساس چنین تقسیم‌بندی‌هایی، مردان بخش غالب فضاهای عمومی و فعال شهر را در اختیار می‌گیرند و نواحی خصوصی‌تر، از آن زنان می‌شود (هیبرن^۱، ۲۰۰۹: ۴۷). در صورتی که به گفته هاروی^۲، حق به شهر، یک حق جمعی برای تمامی افراد (به ویژه به حاشیه رانده شدگان) ساکن در یک شهر بوده و یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آن، داشتن دسترسی عادلانه به تمام امکاناتی است که شهر ارائه می‌دهد (هاروی، ۱۳۹۵: ۱۹۲). توانایی زنان برای اتخاذ راهبردهای مقابله‌ای و در نتیجه پیامد آن در استفاده از فضای عمومی به طور وسیعی توسط سن، درآمد و سبک زندگی آن‌ها تعیین می‌شود. به طور خلاصه می‌توان گفت این نوع راهبردها اغلب شامل تغییر زمان، فراوانی و طول دسترسی به محیط‌های حمل و نقل همگانی و محرومیت جنسیتی از فضای مشترک و زندگی مدنی است (اونیل^۳، ۲۰۱۳: ۴۷). بر این اساس می‌توان گفت که زنان برای ایمن ماندن، «راهبردهای مقابله» را بر مبنای تصویرهای ذهنی پیش‌گویانه اتخاذ می‌کنند و راهبرد مسلط آن‌ها، دور کردن خود از فضا و زمان حمله‌های بالقوه است. این ترس منجر به ایجاد محدودیت‌های فضایی قابل توجه برای تحقق یکی از اساسی‌ترین حقوق آن‌ها یعنی حق حرکت آزادانه و عاری از ترس در فضاهای عمومی و دسترسی برابر به فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی موجود در شهرها می‌باشد (دیویسون^۴، ۲۰۱۴: ۲۱۸). فقدان یا پایین بودن امنیت زنان علاوه بر ایجاد عوارض جسمی و روحی و هزینه‌های درمانی و اجتماعی، پیامدهای جبران‌ناپذیری همچون بالا رفتن تنش، استرس و اضطراب و بیماری‌های روحی و روانی همچون افسردگی برای زنان را به دنبال دارد (کلانتری، جهانبخش و شهپری، ۱۳۹۶: ۲۴). به همین منظور مطالعه احساس امنیت زنان در فضاهای

1. Hilborn
3. O'Neill

2. Harvey
4. Davison

شهری از نگاه خود آنان، مهم و ضروری به نظر می‌رسد (مطلبی، ۱۳۹۶: ۲۲). به علاوه، پی بردن به این موضوع که کنشگران اجتماعی چه تصویری از احساس امنیت اجتماعی دارند، منجر به رفع ابهامات از مسئله مورد نظر می‌شود و سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری را برای رفع مشکلات موجود در این زمینه یاری می‌رساند (سالینگاروس^۱، ۲۰۱۷: ۳۴).

شاخص‌های امنیت در فضاهای عمومی: برای امنیت شاخص‌های فراوانی وجود دارد که در این پژوهش برخی از آن‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند و در ادامه معرفی می‌شوند.

کیفیت شبکه معابر: یکی از عواملی که موجب ارتقاء امنیت فیزیکی و روانی فضا می‌شود، کیفیت شبکه معابر و پوشش آن برای شخص پیاده و سواره است. پیاده‌راه‌ها علاوه بر نقش ارتباطی و دسترسی، مکانی امن و راحت برای تماس اجتماعی، گردش و تماشا و... را فراهم می‌آورد (عالمی، ۱۳۸۷: ۱۱۱). در نظر گرفتن خواست گروه‌های سنی مختلف و ناتوان جسمی جامعه از نظر دسترسی، امنیت، آرامش، خلوت و یا تحرک فضایی، تنوعی را در فضای شهری پدید می‌آورد که هر گروهی برای خود، قلمرویی را در آن متصور شده و به حیات و فضای شهری مرتبط می‌شود (ما و همکاران^۲، ۲۰۱۵: ۴۵۳).

مبلمان شهری: مبلمان مناسب شهری یکی از عوامل افزایش حضور افراد پیاده در شهر و در نتیجه ارتباط بیشتر مردم در محیط خود، جامعه و ایجاد سلامت روانی و آرامش شهروندان است و شامل تجهیزاتی مانند تیرهای چراغ برق، نیمکت‌ها، باغچه‌ها، کف پوش‌ها، آبخوری‌ها، سطل زباله‌ها و وسایل تفریحی پارک‌ها و... هستند و هر یک دارای کارکردی خاص می‌باشند و آنچه حائز اهمیت است مکان‌یابی درست این تجهیزات است (اعظم زاده و جهانگیری، ۱۳۹۳: ۳۸).

روشنایی: اهمیت وجود روشنایی در سطوح شهر به دلیل افزایش ایمنی در سطح خیابان‌ها است (بوگلیارلو^۳، ۲۰۰۶: ۱۵). مهم‌ترین دلیل جرم‌خیزی شب، تاریکی و کم‌نوری و توزیع نامناسب سیستم روشنایی است که بر محیط حاکم می‌شود. هم‌چنین توجه به شرایطی که باعث داشتن دید مناسب از درون ساختمان‌ها با نورپردازی بهتر می‌شود، به شکل مؤثری می‌تواند مراقبت‌های طبیعی معابر، خیابان‌ها و حریم اطراف منازل و ساختمان‌ها را افزایش داده و میزان جرم را کاهش دهد (پورداتچی، ۱۳۷۳، ۹۳).

پوشش گیاهی: فضای سبز شهری به دلیل زنده بودن، تنوع شکل و رنگ، امکان تغییر و تحول مستمر مکان در زمان، جوهر، زیبایی و پویایی، دارای نقش ویژه‌ای است. در فضاهای عمومی مانند پارک‌ها وجود

درختان با ارتفاع بالا و حجم زیاد باعث شده تا فضای بدون دفاعی را برای استفاده کننده در شرایطی که کنترلی نباشد ایجاد کند.

فشرده‌گی بافت: در مکان‌هایی که تعداد کاربری‌ها زیاد است، بسته به نوع کاربری، میزان امنیت نوسان دارد. امروزه تناسب بین فرم و کالبد در شهر برای ایجاد امنیت فضای عمومی حائز اهمیت است ولی معنا و مفهوم درست بخشیدن به فرم و کالبد از اهمیت بیش تری برای از بین بردن ناامنی دارد. طراحان شهری معتقدند که پیشگیری از وقوع جرم و ناهنجاری‌های اجتماعی در این زمینه می‌تواند از طریق طراحی محیطی نیز مؤثر واقع شود (ادیبی سعدی نژاد و عظیمی، ۱۳۹۰: ۸۷).

باز و بسته بودن محیط: تلاش و تمایل انسان برای زندگی در هر محیطی، تسلط بر آن است، تا از این راه احساس آرامش و راحتی کند، ولی امروزه در مقیاس‌های بزرگ نه تنها این تسلط وجود ندارد، بلکه نوعی بریدگی و جدایی بین فضاها و تجسم و ذهنیت انسان نیز به وجود آمده است و در نتیجه حس تعلق به فضا و مکان را از بین برده است. باز و بسته بودن یک محیط می‌تواند در میزان احساس امنیت مؤثر باشد (هزار جریبی و حامد، ۱۳۹۱: ۵). هر قدر ورود به محیط بیش تر باشد، به همان میزان از امنیت آن کاسته می‌شود.

شاخص‌های کارکردی - عملکردی مؤثر بر امنیت فضاهای عمومی: در ادامه به شاخص‌های کارکردی - عملکردی مؤثر بر امنیت فضاهای عمومی پرداخته شده است.

کارکردهای فرهنگی - اجتماعی: برنامه‌ریزان شهری معتقدند که شهر باید مکان همبستگی اجتماعی و فرهنگی باشد تا فضاهای شهری بتوانند امکانات هم زیستی، مشارکت و آرامش برای زندگی اجتماعی پدید آورند. فقر فضاهای فرهنگی در شهرها موجب کاهش کیفیت شاخص‌های فرهنگی و اجتماعی می‌شود. کالبد و ساختار شهر اساساً باید با در نظر گرفتن کارکردهای اجتماعی و فرهنگی در فضاهای شهری توسعه پیدا کند. غفلت از جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی در فضاهای شهری عامل بزهکاری، تشویق، خشونت و پرخاشگری شناخته می‌شود (عزیزی و شعبانی جول، ۱۳۹۳: ۷۹۲).

کارکردهای اقتصادی - اجتماعی: گاهی استفاده مختلف از فضاهای موجود در شهر می‌تواند دوباره به بخش‌های مختلف آن بدهد و ایمنی و امنیت را به مکان‌های عمومی ببخشد. فرانسویس تیبالد معتقد است که بهترین محیط‌های شهری، آن‌هایی هستند که در آن‌ها کاربری‌ها ادغام می‌شوند و طیف متنوعی از فعالیت‌ها و تخصص‌ها به وجود می‌آید. ادغام کاربری‌ها، محیط‌های ایمن و پویا را چه در سطح خیابان‌ها و چه در ساختمان‌های منفرد پدید می‌آورد و علت جذابیت و امنیت عمومی این است که می‌تواند افراد

مختلف را در زمان‌های مختلف و برای اهداف گوناگون به خود بخواند(تیبالدز، ۱۳۹۱: ۵۴). جیکویز^۱ معتقد است که محله‌هایی که کاربری‌های متنوعی دارند نسبت به محله‌هایی که فقط تک کاربری هستند امن‌ترند(جیکویز، ۲۰۰۶: ۱۸).

کارکردهای تفریحی - ورزشی: اضافه شدن کارکرد تفریحی- ورزشی در فضاهای عمومی باعث ایجاد محیطی سرزنده و کاهنده جرم شده و عملکرد فضا، امکان حضور و نظارت و مراقبت‌های اجتماعی غیرمحسوس را بیش‌تر و امکان برقراری امنیت را افزایش می‌بخشد.

پیشینه پژوهش: در این قسمت به پژوهش‌هایی اشاره می‌شود که ارتباط نزدیکی با پژوهش حاضر دارند. هزار جریبی و صفری شال(۱۳۸۸)، در مطالعه‌ای به بررسی رضایت از زندگی و جایگاه احساس امنیت در آن در بین شهروندان تهرانی پرداخته و نشان دادند بین رضایت اجتماعی و امنیت اجتماعی همبستگی بالایی وجود دارد و این دو می‌توانند در خلق یکدیگر موثر باشند. جهانگیری و مساوات(۱۳۹۲)، به بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۴۰ ساله شهر شیراز پرداخته و دریافته‌اند که عواملی مانند وضعیت تأهل، رضایت از وضعیت ظاهری، حمایت خانواده، چگونگی برخورد دیگران، تعهد مذهبی و... از عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در میان زنان هستند و در این میان حمایت خانواده بیشترین تأثیر را دارد. پوراحمد و همکاران(۱۳۹۲)، با وضعیت امنیت شهری پارک‌های منطقه دو شهر قم را ارزیابی و آن را نامطلوب گزارش نموده‌اند. گلی و زادولی(۱۳۹۲)، به ارزیابی نگرش جنسیتی در طراحی فضاهای شهری پارک بانوان شمس تبریز پرداخته و نشان دادند که بیشترین رضایت ساکنان از نحوه طراحی پارک بانوان شمس تبریز متعلق به متغیرهای طراحی مناسب فضای درونی پارک نسبت به اشرافیت ساختمان‌های مجاور، سرزندگی و شادابی به خاطر طراحی فضاهای درونی پارک، و میزان احساس امنیت و آرامش روانی در پارک است. همچنین، نتایج بیانگر این است که بین سن و تحصیلات پاسخ دهندگان و میزان رضایت از پارک بانوان رابطه معنادار وجود دارد. بردی آنامراد نژاد و حسینی سیاه‌گلی(۱۳۹۴)، با ارزیابی رضایت‌مندی زنان از وضعیت امنیت در پارک دهکده طلایی آمل نشان دادند که وضعیت دسترسی به حمل و نقل عمومی(اتوبوس، تاکسی، ون و...) در اطراف پارک، اشراف پارک بر خیابان‌های اطراف از لحاظ طراحی و طراحی مبلمان پارک از لحاظ رعایت حریم شخصی، مهم‌ترین متغیرهای امنیت در پارک دهکده طلایی است. درودی و قاسمی(۱۳۹۳)، به اولویت‌بندی راهکارهای مؤثر در ارتقای امنیت شهری و تأثیر آن بر رضایت‌مندی مسکونی منطقه بیست شهرداری تهران پرداخته

و نشان دادند که به کارگیری نورپردازی مناسب، ایجاد مراکز جمعی، افزایش حس تعلق و هویت از طریق بالا بردن کیفیت فضاها و ساماندهی فضاهای غیرقابل دفاع، اولویت‌های اول تا چهارم برای ارتقای امنیت در محدوده، مورد مطالعه است. صفایی پور، پیری و امان پور (۱۳۹۵)، به بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان در پارک‌های شهر ایلام پرداخته و دریافته‌اند که احساس امنیت زنان در پارک‌ها متأثر از اصول و معیارهای امنیت اجتماعی است. ویژگی‌های شخصی زنان مصاحبه شونده، سن، سطح تحصیلات، مهاجرت و اشتغال با این که بر میزان ساعت‌های استفاده آن‌ها از پارک و زمان استفاده و نحوه حضور آن‌ها در پارک مؤثر بوده است، اما تأثیر معناداری بر میزان احساس امنیت آنان نداشته است. احمدی، صرافی، توکلی نیا و محمدی مصمم (۱۳۹۶)، فضامندی ترس زنان در محیط‌های حمل و نقل همگانی خط چهار بی.آر.تی تهران را بررسی کرده و اظهار داشته‌اند که شناخت و رسیدگی به نابرابری‌های جنسیتی، ارزیابی نظام مند ریسک امنیت ایستگاه‌های بی.آر.تی و محدوده بلافاصله آن، کنترل اجتماعی غیررسمی فضاها، تدوین و اجرای استانداردهای مراقبت و نگهداری مستمر و استفاده از ویژگی‌های خاص طراحی می‌تواند به کاهش ترس کمک کند. باقری و شاهرودی (۱۳۹۶)، به بررسی تأثیر طراحی محیطی بر احساس امنیت زنان در نشیمن خانه‌های دانشجویی دانشگاه مازندران پرداخته و طراحی مناسب فضای داخلی نشیمن دانشجویی را موجب افزایش احساس امنیت در دانشجویان زن دانسته‌اند.

روش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا، پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش را زنان ۱۵ سال به بالا در شهر ایلام تشکیل داده‌اند و بر اساس جدول کرجسی و مورگان، ۳۸۴ نفر مورد پرسش قرار گرفته‌اند. پارک‌های منتخب این پژوهش چغاسبز، کوثر، ملت، کودک، معلم و رزمندگان بوده و در انتخاب آن‌ها، سطح کارکرد پارک‌ها، محل قرارگرفتن آن‌ها (داخل یا بیرون محدوده شهری) و پرتدد بودن آن‌ها مورد نظر بوده است. پرسشنامه‌ها در پارک‌های مورد مطالعه به نسبت جمعیت مناطق و تعداد افراد مراجعه کننده به پارک توزیع شدند. داده‌ها با کمک پرسشنامه‌های روا و پایا (آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰)، جمع آوری و با کمک آزمون‌های تی و رگرسیون تحلیل شدند. در جدول ۱، آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱: ضریب آلفای کرونباخ شاخص‌های پژوهش

متغیرهای محیطی موثر بر امنیت		متغیرهای وضعیت امنیت	
۰/۸۱	مکان (موقعیت جغرافیایی)	۰/۸۰	حضور افراد ناباب اجتماعی
۰/۷۹	قابلیت دسترسی	۰/۸۳	میزان وقوع جرم و سرقت
۰/۷۳	وضعیت خدمات حمل و نقل عمومی	۰/۸۷	وضعیت امنیت در روز
۰/۶۸	وضعیت معابر داخل پارک	۰/۷۱	حرکات نمایشی موتور سواران
۰/۸۰	زیبایی ظاهری	۰/۷۶	وضعیت امنیت شبانه پارک
۰/۷۴	ایمنی فیزیکی	۰/۸۲	وجود فضاهای مخفی در پارک
۰/۷۰	امکانات امدادی	۰/۸۵	وضعیت استقرار نیروی انتظامی
۰/۷۱	ایمن سازی تجهیزات (نیمکت و...)	۰/۷۰	کیفیت فضای عمومی این پارک
۰/۷۳	ایمن کردن تجهیزات عمومی (مصالح مناسب و...)	۰/۷۱	وضعیت استفاده از گونه‌های گیاهی مناسب
		۰/۷۷	وجود کاربری‌های یکنواخت و منحصر به فرد
۰/۷۲	قابل رؤیت بودن تابلوهای راهنما	۰/۷۴	فضاهای دنج و محصور در پارک
		۰/۸۲	تراکم جمعیت و شلوغی پارک‌ها

محدوده مورد مطالعه: شهر ایلام، مرکز استان ایلام است و از نظر موقعیت جغرافیایی در ۴۶ درجه و ۲۶ دقیقه طول شرقی و ۳۳ درجه و ۳۸ دقیقه عرض شمالی واقع شده و در غرب و جنوب غربی کشور قرار دارد. این شهر در دامنه جنوبی کبیرکوه از سلسله جبال زاگرس واقع شده است (ملکی، ۱۳۸۹: ۱۳۰). شهر ایلام از شمال، شرق و جنوب شرقی به شهرستان‌های ایوان و شیروان چرداول و دره شهر، از جنوب و جنوب غربی به شهرستان مهران و از غرب به استان دیاله عراق محدود است. شش پارک چغاسبز، کوثر، ملت، کودک، معلم و رزمندگان در این پژوهش بر اساس سطح کارکرد پارک‌ها، محل قرارگرفتن آن‌ها و تردد بودن مورد مطالعه قرار گرفته‌اند.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی: در این بخش ویژگی‌های جمعیت شناختی جامعه پژوهش و سایر یافته‌های توصیفی ارائه می‌شود.

در بررسی سن پاسخگویان، بیشترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۱۵ تا ۲۵ سال با ۵۰/۰۹ درصد و پس از آن گروه ۲۶ تا ۳۵ سال با ۲۹/۷ درصد قرار دارند. از نظر سطح تحصیلات، بیشترین فراوانی مربوط به افراد با مدرک تحصیلی کارشناسی، دیپلم و کاردانی با ۲۹،۲/۴ و ۲۶/۱ و ۲۵/۱ درصد است. ۵۲ درصد پاسخگویان مجرد و ۴۸ درصد متأهل بوده‌اند. پژوهش ۱۰/۳ درصد دارای شغل دولتی، ۱۹/۱ درصد خانه دار، ۱۹/۷ درصد آزاد، ۱۰/۶ درصد بیکار، ۰/۱۰ درصد دارای شغل خصوصی،

۲۳/۴ محصل یا دانشجو، ۰/۴ درصد بازنشسته بوده‌اند. اقشار محصل یا دانشجو، خانه‌دار و آزاد بیشترین میزان را در بین گروه بندی شغلی در بین شهروندان مراجعه کننده به پارک‌ها داشته‌اند و بیش از ۴۲ درصد پاسخگویان بین ۵ تا ۱۰ سال در شهر ایلام سکونت داشته‌اند.

یافته‌های استنباطی: در ادامه با استفاده از آزمون‌های آماری، به سوالات پژوهش پاسخ داده می‌شود. **سنجش رضایت از متغیرهای محیطی موثر بر امنیت در پارک‌ها:** جدول ۲، میانگین رضایت زنان از متغیرهای «دسترسی» و «تأسیسات و تجهیزات» را نشان می‌دهد. همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، گویه‌هایی مانند مکان پارک، وضعیت معابر داخل پارک، امکانات امدادی، ایمنی فیزیکی، ایمن سازی تجهیزات و ایمن کردن تجهیزات عمومی (مصالح مناسب و...) به ترتیب با ۴/۱۴، ۳/۵۵، ۳/۴۴، ۳/۳۲، ۳/۲۹ و ۳/۱۸ نسبت به سایر گویه‌ها، میانگین بالاتری دارند.

برای تشخیص میزان رضایت زنان از متغیرهای امنیت در پارک‌ها، از آزمون T تک نمونه ای استفاده شده است. نتایج نشان داد که گویه‌های «مکان یا موقعیت جغرافیایی» پارک با مقدار $t=۴/۱۷۷$ ، بیشترین میزان و وضعیت «خدمات حمل و نقل عمومی» با $t=۱/۲۳۷$ و «قابل رؤیت بودن تابلوهای راهنما» با $t=۱/۳۸۵$ ، کمترین میزان رضایت را به خود اختصاص دادند.

جدول ۲: میانگین رضایت از مؤلفه دسترسی، تأسیسات و تجهیزات پارک‌ها و سنجش رضایت از آن‌ها با آزمون T تک نمونه‌ای

رتبه	مقدار t	Df	اختلاف از میانگین	انحراف از معیار	میانگین	گویه‌ها	مؤلفه
۱	۴/۱۷۷	۳۸۰	۰/۰۵۲۵۳	۰/۹۸۲	۴/۱۴	مکان (موقعیت جغرافیایی)	دسترسی، تأسیسات و تجهیزات پارک‌ها
۹	۲/۲۸۶	۳۸۰	۰/۰۵۰۷۲	۰/۹۴۸	۲/۵۹	قابلیت دسترسی	
۷	۱/۲۳۷	۳۸۰	۰/۰۶۴۴۴	۱/۲۰	۲/۹۶	وضعیت خدمات حمل و نقل عمومی	
۲	۲/۳۵۴	۳۸۰	۰/۰۵۸۸۷	۱/۱۰	۳/۵۵	وضعیت معابر داخل پارک	
۸	۳/۰۹۵	۳۸۰	۰/۰۶۰۹۱	۱/۱۳	۲/۷۹	زیبایی ظاهری	
۳	۳/۶۲۴	۳۸۰	۰/۰۵۸۲۶	۱/۰۸	۳/۴۴	ایمنی فیزیکی	
۴	۲/۳۶۶	۳۸۰	۰/۰۵۴۷۱	۱/۰۲	۳/۳۲	امکانات امدادی	
۵	۳/۶۳۷	۳۸۰	۰/۰۵۹۴۹	۱/۱۱	۳/۲۹	ایمن سازی تجهیزات (میز و نیمکت و...)	
۶	۲/۶۹۱	۳۸۰	۰/۰۷۷۳۳	۱/۴۴	۳/۱۸	ایمن کردن تجهیزات عمومی (مصالح مناسب و...)	
۱۰	۱/۳۸۵	۳۸۰	۰/۰۵۸۳۶	۱/۰۹	۲/۴۶	قابل رؤیت بودن تابلوهای راهنما	

سنجش رضایت از امنیت پارک‌ها: جدول ۳، میانگین ارزیابی جامعه پژوهش از وضعیت امنیت را در جامعه پژوهش نشان می‌دهد. همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد، گویه‌هایی مانند «وضعیت امنیت در روز»، «حضور افراد ناباب»، «میزان وقوع جرم»، «حرکات نمایشی موتورسواران»، «وضعیت استقرار نیروی انتظامی» و «کیفیت فضای عمومی پارک‌ها» به ترتیب با $3/58$ ، $3/49$ ، $3/48$ ، $3/39$ ، $3/25$ و $3/18$ ، نسبت به سایر گویه‌ها، میانگین بالاتری دارند.

نتایج آزمون T متغیرهای امنیت در پارک‌ها، نشان داد که زنان از «وضعیت امنیت در روز» با $t=3/772$ ، «وضعیت استقرار نیروی انتظامی» با مقدار $t=3/077$ و «وضعیت استفاده از گونه‌های گیاهی مناسب» با مقدار $t=3/063$ ، بیشترین رضایت را داشته‌اند. در بقیه گویه‌ها رضایت‌مندی زنان در سطح پایین بوده است و کمترین میزان رضایت‌مندی مربوط به گویه‌های «وجود فضاهای مخفی در پارک»، «وضعیت امنیت شبانه پارک» و «تراکم جمعیت و شلوغی پارک‌ها» به ترتیب با مقدار $t=1/854$ ، $t=1/908$ ، $t=1/913$ بوده است.

جدول ۳: میانگین رضایت از مؤلفه امنیت پارک‌ها و سنجش رضایت از آنها با آزمون T تک نمونه‌ای

رتبه	اختلاف از میانگین	Df	مقدار t	انحراف از معیار	میانگین	گویه‌ها	مؤلفه
۲	۰/۰۵۲۵۳	۳۸۰	۲/۰۰۵	۱/۱۰۹	۳/۴۹	حضور افراد ناباب اجتماعی	امنیت
۳	۰/۰۵۰۷۲	۳۸۰	۲/۱۴۸	۱/۰۰۱	۳/۴۸	میزان وقوع جرم و سرقت	
۱	۰/۰۶۴۴۴	۳۸۰	۳/۷۷۲	۲/۵۲۶	۳/۵۸	وضعیت امنیت در روز	
۴	۰/۰۵۸۸۷	۳۸۰	۲/۷۱۱	۱/۱۲۷	۳/۳۹	حرکات نمایشی موتور سواران	
۷	۰/۰۶۰۹۱	۳۸۰	۱/۹۰۸	۱/۲۱۷	۲/۹۶	وضعیت امنیت شبانه پارک	
۱۰	۰/۰۵۸۲۶	۳۸۰	۱/۸۵۴	۰/۹۹۸	۲/۸۰	وجود فضاهای مخفی در پارک	
۵	۰/۰۵۴۷۱	۳۸۰	۳/۰۷۷	۱/۰۸۸	۳/۲۵	وضعیت استقرار نیروی انتظامی	
۶	۰/۰۵۹۴۹	۳۸۰	۱/۹۵۳	۰/۹۶۰	۳/۱۸	کیفیت فضای عمومی این پارک	
۱۱	۰/۰۷۷۳۳	۳۸۰	۳/۰۶۳	۰/۹۹۲	۲/۷۳	وضعیت استفاده از گونه‌های گیاهی مناسب	
۱۲	۰/۰۵۸۳۶	۳۸۰	۲/۷۱۷	۰/۹۹۸	۲/۲۳	وجود کاربری‌های یکنواخت و منحصر به فرد	
۸	۰/۰۵۲۵۳	۳۸۰	۲/۲۲	۰/۰۴۴	۲/۹۴	فضاهای دنج و محصور در پارک	
۹	۰/۰۵۰۷۲	۳۸۰	۱/۹۱۳	۰/۰۸۰	۲/۹۳	تراکم جمعیت و شلوغی پارک‌ها	

منبع: مطالعات میدانی نگارنده‌گان

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که میانگین کل شاخص‌های مورد بررسی در سطح پایینی قرار دارد. نمره کل T با ۲/۴۴ نشان می‌دهد که میزان رضایت‌مندی زنان از وضعیت امنیت در پارک‌های منتخب در سطح پایین قرار دارد. در ادامه معناداری تفاوت میانگین شاخص‌های پژوهش با میانگین مورد انتظار با استفاده از آزمون t تک نمونه ای، تحلیل شده است.

جدول ۴: آزمون T برای نشان دادن معناداری تفاوت میانگین شاخص‌های پژوهش

Confidence Interval of the Difference		(tailed-r)Sig	T مقدار	گویه‌ها
Upper	Lower			
-۰/۳۲۳۳	۰/۵۵۶۷	-/۰۰۰	۳/۴۱۸	حضور افراد ناباب اجتماعی
-۰/۵۵۶۷	۰/۳۲۳۳	-/۰۰۰	۲/۴۱۶	میزان وقوع جرم و سرقت
-۰/۵۰۲۵	۰/۲۹۱۸	-/۰۰۰	۶/۰۹۲	وضعیت امنیت در روز
۱/۰۸۸۵	۰/۵۵۷۲	-/۰۰۰	۳/۸۷۸	حرکات نمایشی موتور سواران
۱/۱۹۵۶	۰/۹۵۸۶	-/۰۰۰	۲/۶۶۴	وضعیت امنیت شبانه پارک
۱/۱۲۸۰	۰/۸۷۲۰	-/۰۰۰	۲/۴۹۶	وجود فضاهای مخفی در پارک
-۰/۶۶۴۹	۰/۴۵۵۱	-/۰۰۰	۵/۹۰۷	وضعیت استقرار نیروی انتظامی
-۰/۵۷۴۴	۰/۳۴۵۶	-/۰۰۰	۲/۸۱۱	کیفیت فضای عمومی این پارک
-۰/۶۷۵۳	۰/۴۷۳۳	-/۰۰۰	۵/۱۸۴	وضعیت استفاده از گونه‌های گیاهی مناسب
-۰/۶۶۴۳	۰/۴۵۵۷	-/۰۰۰	۴/۵۵۶	وجود کاربری‌های یکنواخت و منحصر به فرد
-۰/۵۸۷۸	۰/۳۷۷۹	-/۰۰۰	۳/۰۴۸	فضاهای دنج و محصور در پارک
-۰/۲۶۹۸	۰/۰۵۰۲	-/۰۰۰	۲/۸۶۷	تراکم جمعیت و شلوغی پارک‌ها
-۰/۵۲۳۳	۰/۲۵۶۷	-/۰۰۰	۶/۲۳۲	مکان(موقعیت جغرافیایی)
-۰/۹۵۶۷	۰/۳۲۳۳	-/۰۰۰	۳/۹۸۰	قابلیت دسترسی
۱/۰۸۱۲	۰/۲۹۱۸	-/۰۰۰	۲/۹۰۷	وضعیت خدمات حمل و نقل عمومی
-۰/۶۰۲۵	۰/۲۵۰۲	-/۰۰۰	۵/۹۰۸	وضعیت معابر داخل پارک
۱/۱۴۳۱	۰/۴۵۸۶	-/۰۰۰	۳/۱۹۰	زیبایی ظاهری
/۸۲۸۰	۰/۳۷۲۰	-/۰۰۰	۴/۷۶۵	ایمنی فیزیکی
-۰/۶۶۴۹	۰/۳۹۵۱	-/۰۰۰	۵/۴۳۲	امکانات امدادی
-۰/۶۷۴۴	۰/۳۴۵۶	-/۰۰۰	۴/۱۲۱	ایمن سازی تجهیزات(میز و نیمکت و..)
-۰/۶۷۵۳	۰/۲۷۳۳	-/۰۰۰	۴/۰۵۶	ایمن کردن تجهیزات عمومی(مصالح مناسب و ...)
-۰/۹۶۴۳	۰/۳۵۵۷	-/۰۰۰	۳/۴۳۵	قابل رؤیت بودن تابلوهای راهنما

جدول ۴ بیانگر این است که با سطح اطمینان ۰/۹۵ تفاوت معناداری بین میانگین شاخص‌های مورد بررسی با میانگین متوسط (۳) وجود دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در تمامی شاخص‌ها اختلاف معنی دار است.

رابطه احساس امنیت زنان و میزان تمایل برای حضور دوباره در پارک‌ها: برای بررسی رابطه بین دو متغیر مورد نظر از گرسیون خطی استفاده شده است.

جدول ۵: مشخص‌کننده‌های کلی تحلیل رگرسیونی متغیر احساس رضایت و تمایل به حضور مجدد در پارک

شخص آماری / مدل رگرسیونی	ضریب همبستگی (r)	(R ^۲)	R ^۲ تعدیل شده	F	سطح معنی داری
خطی ساده	۰/۸۳۸	۰/۷۰۳	۰/۷۰۲	۸۳۲/۵۴۴	۰/۰۰۰

جدول ۵ ضریب رگرسیونی احساس امنیت و تمایل به حضور مجدد زنان را نشان می‌دهد. ضریب همبستگی بین این دو متغیر ۰/۸۳۸ است و چون این رقم مثبت است، بیانگر وجود رابطه مستقیم میان این دو متغیر است؛ یعنی هر چه میزان احساس امنیت بالا رود، تمایل به حضور مجدد نیز افزایش می‌یابد. با توجه به مقدار ضریب تعیین (R^۲=۰/۷۰) حدود ۷۰ درصد از تغییرات تمایل به حضور مجدد زنان در پارک‌ها، توسط میزان احساس امنیت قابل تعیین است.

جدول ۶: تحلیل رگرسیونی متغیر احساس رضایت و تمایل به حضور مجدد در پارک

شخص آماری / مدل	ضرایب رگرسیون	خطای استاندارد	بتای استاندارد	t	سطح معنی داری
ضریب ثابت	۱۰/۱۶۵	۰/۶۰۲	-	۱۸/۳۱۱	۰/۰۰۰
احساس رضایت	۰/۷۸۶	۰/۰۵۵	۰/۸۳۸	۲۸/۶۹۷	۰/۰۰۰

در این زمینه می‌توان معادله رگرسیونی زیر را برای پیش‌بینی میزان تمایل مجدد بر حسب احساس امنیت تنظیم کرد:

$$\text{احساس امنیت} = (۰/۷۸۶) + ۱۰/۱۶۵ = \text{تمایل به حضور مجدد}$$

این معادله حاکی از آن است که در صورت کنترل متغیر احساس امنیت، نمره تمایل به حضور مجدد زنان ۱۰/۱۶۵ است. همچنین، به ازای یک واحد افزایش در احساس امنیت، ۰/۷۸۶ واحد به تمایل مجدد زنان برای حضور در پارک‌ها افزایش می‌یابد. بنابراین می‌توان گفت بین احساس امنیت و تمایل به حضور در پارک رابطه قوی و مثبتی وجود دارد و با افزایش احساس امنیت زنان، تمایل آن‌ها برای حضور

مجدد در پارک‌هایی که از نظر امنیت در سطح بالاتری قرار دارند و موقعیت بهتری دارند افزایش می‌یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجایی که پارک‌ها و فضای سبز شهری فضاهایی برای آرامش شهروندان محسوب می‌شوند و افراد برای رهایی از قید و بندهای زندگی به این مکان‌ها مراجعه می‌کنند، ایجاد امنیت و آسایش فاکتورهای مهم در جذب شهروندان به پارک‌ها خواهند بود. در این میان، پارک‌های بانوان به دلیل اینکه قادرند فرصت‌های تفریحی با ارزشی را برای بانوانی که در شهرها زندگی می‌کنند فراهم نمایند، اهمیت بیشتری دارند، زیرا پارک‌های بانوان فرصت‌هایی را برای ورزش، استراحت و سلامتی بدنی و ذهنی زنان به وجود می‌آورند. همچنین جلوگیری از محرومیت اجتماعی، به وسیلهٔ دسترسی همهٔ زنان به امکانات و تسهیلات، رفع مشکلات اجتماعی و به وجود آوردن مکان‌هایی آرام در شهر به منظور ارتقای سلامت ذهنی زنان می‌تواند از عملکردهای دیگر پارک‌های بانوان باشد. در این پژوهش رضایت‌مندی زنان از وضعیت امنیت در پارک‌های شهر ایلام مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد:

رضایت‌مندی زنان از وضعیت دسترسی، تأسیسات و تجهیزات عمومی پارک‌ها در حد متوسط رو به پایین قرار دارد؛ بیشترین رضایت در این متغیرها، به «مکان یا موقعیت جغرافیایی پارک» با مقدار $t=4/177$ و کمترین میزان رضایت مربوط به «وضعیت خدمات حمل و نقل عمومی» و «قابل رؤیت بودن تابلوهای راهنما» است. در صورتیکه با توجه به مبانی نظری مهم‌ترین دلیل جرم‌خیزی شب، تاریکی و کم‌نوری و توزیع نامناسب سیستم روشنایی است که بر محیط حاکم می‌شود که یافته‌های موجود این مطلب را تأیید می‌کند. این مطلب تئوری‌های مطرح شده توسط نظریه پردازانی همچون هاروی، تیبالدز و جیکوبز را تأیید می‌کند. که حق به شهر، یک حق جمعی برای تمامی افراد ساکن در یک شهر بوده و یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آن، داشتن دسترسی عادلانه به تمام امکاناتی است که شهر ارائه می‌دهد. شهر باید مکان همبستگی اجتماعی و فرهنگی باشد تا فضاهای شهری بتوانند امکانات هم‌زیستی، مشارکت و آرامش برای زندگی اجتماعی پدید آورند. بهترین محیط‌های شهری، آن‌هایی هستند که در آن‌ها کاربری‌ها ادغام می‌شوند و طیف متنوعی از فعالیت‌ها و تخصص‌ها به وجود می‌آید.

و در نهایت مشخص شد که؛ بین احساس امنیت زنان و تمایل آنان برای حضور مجدد در پارک‌ها، رابطه مستقیم وجود دارد و حدود ۷۰ درصد از تغییرات تمایل به حضور مجدد زنان در پارک‌ها، توسط میزان احساس امنیت در پارک قابل تعیین است. براساس تئوری‌های مطرح شده می‌توان گفت که زنان

برای ایمن ماندن، «راهبردهای مقابله» را بر مبنای تصویرهای ذهنی پیش‌گویانه اتخاذ می‌کنند و راهبرد مسلط آن‌ها، دور کردن خود از فضا و زمان حمله‌های بالقوه است. بنابراین مشاهده می‌شود که اکثر زنان استفاده‌کننده از پارک‌ها، رضایت پایینی داشته و در صورت وجود رضایت‌مندی آن را وسیله‌ای جهت بالابردن کارایی جسمی و روحی خود پذیرفته‌اند. مطالعات انجام شده در این زمینه نشان می‌دهد که تأمین امنیت در پارک به عنوان فضای عمومی، به عوامل زیادی مانند: رضایت‌مندی از خدمات موجود در پارک، کاربری‌های پیرامون، طراحی محیطی داخل پارک و نحوه دسترسی و نقش نهادهای کنترل و نظارت و... به آن وابسته است. سایر تحقیقات داخلی، از جمله پژوهش‌های هزار جریبی و صفری شال، گلی و زادولی، درودی و قاسمی نتایج مشابهی به دست آمده است. بنابراین می‌توان با طراحی درست شهری و توزیع عادلانه امکانات و ایجاد فضاهایی امن برای گذراندن اوقات فراغت زنان، محیطی با امنیت و آرامش بالا و دور از مزاحمت و بزهکاری ایجاد کرد.

در همین راستا به ارائه پیشنهادهایی در این زمینه پرداخته شده است:

- تقویت بیشتر فضای سبز و درخت کاری متناسب با شرایط آب و هوایی و همچنین بهتر کردن وضعیت چمن کاری و توجه به زیبایی ظاهری و چشم انداز پارک‌ها.
- توجه به ایمنی فیزیکی پارک از نظر مبلمان، وسایل بازی و تأسیسات.
- رضایت شهروندان از امکانات فرهنگی و همچنین امکانات تفریحی و رفاهی پارک رزمندگان خیلی پایین است، لذا می‌توان در پارک امکانات بیشتر و چشم انداز بهتری ایجاد کرد و از این طریق به مطلوبیت و رضایت‌مندی بیشتر پارک کمک کرد.
- نورپردازی مناسب در سطح پارک‌ها به گونه‌ای که از ایجاد محیط‌های کور و ناامن جلوگیری شود.
- بهبود کیفیت وضعیت راهها و محدوده‌های تفریحی پارک و همچنین ایمن سازی سطوح کف پارک در فصول مختلف به منظور امنیت بیشتر زنان در هنگام رفت و آمد.
- مهمترین عامل دافعه پارک‌های مورد مطالعه مخصوصا پارک کوثر و چغاسبز به دلیل دور بودن از مسیر شهر و در نتیجه کمبود امنیت مخصوصا در شب بوده است. که حضور نیروی انتظامی و مراقبت بیشتر، و تأمین روشنایی بیشتر، می‌تواند به بهبود امنیت در این گونه پارک‌ها کمک کند.

منابع

- احمدی، لیلیا؛ صرافی، مظفر؛ توکلی نیا، جمیله و محمدیان مصمم، حسن (۱۳۹۶). زنان و فضا‌مندی ترس در محیط‌های حمل و نقل همگانی نمونه موردی، خط چهار بی آر تی تهران. دو فصلنامه پژوهش‌های انتظامی اجتماعی زنان و خانواده، سال پنجم. شماره دوم. صص ۱۷۸-۱۵۸.
- اعظم زاده، منصوره و جهانگیری، زهره (۱۳۹۳). موقعیت منزلتی محله و احساس امنیت در بین ساکنان مناطق شهر تهران. فصلنامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی. دوره ۱. شماره ۲. صص ۶۰-۳۷.
- ابراهیم زاده، عیسی؛ یاری، منیر؛ فراهانی، راضیه و صحرایی، احمد (۱۳۹۲). احساس امنیت شهروندان و عملکرد پلیس مورد مطالعه شهر زاهدان. فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی. سال پنجم. شماره اول. صص ۳۶-۷.
- ادیبی سعدی نژاد، فاطمه و عظیمی، آزاده (۱۳۹۰). تبیین امنیت در محیط شهری بر مبنای پارامترهای کالبدی و طراحی مورد: شهر بالسر. فصلنامه آمایش محیط. دوره ۴. شماره ۱۵. صص ۱۰۵-۸۲.
- بردی آنامراد نژاد؛ رحیم و حسینی سیاه گلی، مهناز (۱۳۹۴). ارزیابی رضایتمندی زنان از وضعیت امنیت در پارک‌های شهری نمونه موردی: پارک دهکده طلایی آمل. فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم‌انداز زاگرس. دوره هفتم. شماره ۲۶. صص ۱۲۴-۱۰۸.
- باقری، سیده مهسا و شاهرودی، عباسعلی (۱۳۹۶). تأثیر طراحی محیطی بر احساس امنیت زنان مطالعه موردی: نشیمن خانه‌های دانشجویی دانشگاه مازندران. دو فصلنامه پژوهش‌های انتظامی اجتماعی زنان و خانواده. دوره پنجم. شماره دوم. صص ۲۳۴-۲۲۲.
- پور احمد، احمد؛ مهدی، علی و مهدیان بهنمیری، معصومه (۱۳۹۲). امنیت شهری؛ فضا‌های عمومی بررسی و سنجش سطح امنیت پارک‌های شهری در منطقه ۲ شهر قم. پژوهش‌های راهبردی نظم و امنیت انتظامی. سال دوم. شماره اول. صص ۲۴-۱.
- تیبالدز، فرانسیس (۱۳۹۱). شهرسازی شهروندگر: ارتقاء عرصه‌های همگانی و محیط‌های شهری. (محمد احمدی نژاد، مترجم). تهران: انتشارات خاک.
- جهانگیری، جهانگیر و مساوات، ابراهیم (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان نمونه موردی: زنان ۱۵-۴۰ شهر شیراز. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظام اجتماعی. سال دوم. شماره دوم. صص ۵۵-۴۱.
- جیکوبز، جین (۱۳۹۲). مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی. (حمیدرضا پارسی و آرزو افلاطونی، مترجمان). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- درودی، محمد رضا و قاسمی، الناز (۱۳۹۳). اولویت بندی راهکارهای مؤثر در ارتقای امنیت شهری و تأثیر آن بر رضایت‌مندی مسکونی نمونه مورد پژوهش: منطقه ۲۰ شهرداری تهران. فصلنامه پژوهش‌نامه جغرافیای انتظامی. سال دوم. شماره ششم. صص ۱۷۸-۱۴۹.
- عالمی، رضا (۱۳۸۷). بررسی امنیت بی ثبات بر پایه توسعه پایدار. کنفرانس بین‌المللی امنیت بشر در غرب آسیا (ICHSWA). دانشگاه بیرجند، بیرجند.
- عزیزی، محمد مهدی و شعبان جولا، الهه (۱۳۹۳). ارزیابی کالبد محله‌های قدیمی شهری در پاسخ دهی به احساس امنیت (نمونه موردی: محله ملک آباد شهر قزوین). پژوهش‌های جغرافیای انسانی. دوره ۴۶، شماره ۴. صص ۸۰۸-۷۹۱.
- شایگان، فریبا (۱۳۹۲). مقایسه احساس امنیت زنان و مردان در برابر اتباع بیگانه. فصلنامه پلیس زن. دوره ۷، شماره ۱۹. صص ۲۲-۵.

صفایی پور، مسعود؛ امان پور، سعید و پیری، فاطمه (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان در پارک‌های شهری نمونه موردی: شهر ایلام. پژوهشنامه جغرافیای انتظامی. سال چهارم. شماره شانزدهم. صص ۹۳-۱۱۸. ضرابی، اصغر؛ اشرفی، زکیه و زنگنه، مهدی (۱۳۹۱). سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان شهر مشهد با تأکید بر عملکرد پلیس و رسانه‌های جمعی. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی. سال ۱، شماره ۲. صص ۳۴-۶۷. کلانتری، عبدالحسین؛ جهانبخش، رؤیا و شهپری، داوود (۱۳۹۶). بررسی ادراک دانشجویان از احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: دانشجویان دختر دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران). دو فصلنامه مطالعات پلیس زن. سال یازدهم، شماره ۲۷. صص ۳۵-۲۱.

گلی، علی؛ زاد ولی خواجه، شاهرخ و زاد ولی، فاطمه (۱۳۹۲). ارزیابی نگرش جنسیتی در طراحی فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک بانوان شمس تبریز). نشریه زن در توسعه. دوره ۱۱. شماره ۲. صص ۱۸۸-۱۷۱. مطلبی، محمد (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر ارتقای تعاملات اجتماعی، در پارک‌های شهری (مطالعه موردی: شهر زابل). مجله پژوهش‌های جغرافیای انسانی. دوره ۴۹. شماره ۴. صص ۹۱۵-۹۰۱. هاروی، دیوید (۱۳۹۵). از حق به شهر تا شهرهای شورشی. (خسرو کلانتری و پرویز صداقت، مترجمان). تهران: انتشارات آگاد.

هزار جریبی، جعفر و حامد، محبوبه (۱۳۹۱). رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در میان شهروندان تهران. فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی. شماره ۱۲. صص ۵۷-۳۲.

هزار جریبی؛ جعفر و صفری شال، رضا (۱۳۸۸). بررسی رضایت از زندگی و جایگاه احساس امنیت در آن مطالعه در بین شهروندان تهرانی. فصلنامه انتظام اجتماعی. دوره ۱. شماره ۳. صص ۲۸-۷.

Alizadeh, H. (2007). Changes conceptions of women's public space in the Kurdish city. Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Engineering, Kurdistan University, Sanandaj, Iran, Vol. 24, No. 6, pp: 410-421.

Bugliarello, G.(2006). Urban sustainability: Dilemmas, challenges and paradigms. Technology in Society, President Emeritus and University Professor, Polytechnic University, 6 Metrotech Center, Brooklyn, NY 11201, USA, Vol 28. Issues 1-2, pp: 19-2,

Davison, L., (2014). Ensuring Safe Public Transport with and for Women and Girls in Port Moresby, Un-women. Papua New Guinea: UN Wom, Retrieved from: https://unwomen.org.au/wp_content/uploads/2016/11/UNW_safe_public_transport.pdf.

Hilborn, jim(2009). Dealing with crime and disorder in urban parks. us Department of justice office of community oriented policing services, center for problem oriented policing. No 9.

Lawrence F; Timothy C.(2013). Crime Prevention through Environmental Design. Social Science - 376 pages, 3rd Edition. <https://www.elsevier.com/>

Ma, Ti; Zhou, Y; Zhou, C; Haynie, S, Pei, T & Xu, T (2015). Night-time light derived estimation of spatio-temporal characteristics of urbanization dynamics using DMSP/OLS satellite data. Remote Sensing of Environment 158(2015) .pp 453-464.

Møller B. (2003). National, Societal and Human Security: Discussion — Case Study of the Israel-Palestine Conflict. In: Brauch H.G., Liotta P.H., Marquina A., Rogers P.F., Selim M.ES. (eds) Security and Environment in the Mediterranean. Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace, vol 1. Springer, Berlin, Heidelberg, pp 277-288.

O'Neill, J. (2013). Gender in public space: Policy frameworks and the failure to prevent street harassment (Doctoral dissertation, Thesis). Retrieved from: <http://www.stopstreetharassment>.

- org/wcontent/uploads/2011/04/JarrahONeill_thesis.pdf.
- Pettit, B (2004). Moving and Children's Social Connections: Neighborhood Context and the Consequences of Moving for Low-Income Families. *sociological Forum*, Volume 19. Issue 2, pp 285-311.
- Salingaros,N.)2017(.Urban space and its information field. *Journal of Urban Design* .university of Texas at Sa Antonio,USA, Volume 4, Issue 1. Pp 49-29.